

Waarnemingenrubriek

De waarnemingenrubrieken in de laatste nieuwsbrieven waren niet erg gevuld. Dit wekte de indruk dat er weinig te beleven was in Zweefvliegenland, maar dit is niet het geval. Hiervan getuigen de vele verbazende en vermakelijke vangsten op deze en volgende bladzijden.

Wie in de volgende nieuwsbrief ook een waarneming wereldkundig wil maken kan dit doen door deze door te geven aan Menno Reemer: reemer@naturalis.nnm.nl

Deze waarnemingenrubriek bevat waarnemingen van Bart Achterkamp, André van Eck, Leendert-Jan van der Ent, Henk Beers, Wilfried Ernst, Kees Goudsmits, Willem Hurkmans, Laurens van der Leij, Gerard Pennards, Menno Reemer, Willem Renema, Jan Smit, John Smit, Wouter van Steenis, Arjan Stroo, Lex Tervelde, Sander Turnhout en Michiel Willemse.

Arctophila mussitans

Ondanks verschillende gerichte zoekacties was *Arctophila mussitans* sinds 1992 niet meer gevonden in het Vijlenerbos. Het leek er daarom op dat de laatste populatie van deze soort uit Nederland verdwenen was. Sander Turnhout bewees dat we te vroeg getreurd hebben: hij ving op 25 augustus een mannetje in het Geuldal langs de onderrand van het Vijlenerbos.

Brachyopa panzeri

Willem Renema ving op 8 mei een mannetje van deze zeldzaamheid in het Hoge Bos (bij het Bunderbos) in Limburg.

Brachyopa vittata

Alsof *B. panzeri* nog niet genoeg was ving Willem op dezelfde dag en plaats ook een mannetje *B. vittata*.

Callicera rufa

Op 10 augustus was Laurens van der Leij de gelukkige vanger van een vrouwtje *Callicera rufa*. Deze vloog in het Noord-Brabantse gebied de Plateaux boven struikheide nabij een vliegdennenbos met veel dood hout. De overige acht Nederlandse vondsten van de soort (in eerdere jaren) kwamen uit de voorzomer en dit lijkt dan ook het eerste Nederlandse exemplaar van de tweede generatie.

Ceriana conopsoidea

Willem Renema ving maar liefst drie mannetjes en een vrouwtje op 2 juni in het Groningse Terborg.

Chamaesyphus lusitanicus

Op het laatste heiderestantje in de Amsterdamse Waterleidingduinen, het Paardenkerkhof bij De Zilk, vond Willem Renema twee mannetjes en een vrouwtje van *Chamaesyphus lusitanicus*. Jan Smit ving dit onopvallende heidevliegje in Planken Wambuis op de Veluwe op 22 augustus.

Cheilosia caerulea

Ook dit jaar dook deze recente aanvulling op de Nederlandse soortenlijst weer op enkele plaatsen op. Een leuke waarneming is die van Kees Goudsmits (zie elders in deze nieuwsbrief). Wilfried Ernst vond een vrouwtje in Nieuw Vennep in de Haarlemmermeerpolder. In zijn artikel elders in deze nieuwsbrief staat een verspreidingsoverzicht van deze soort in Nederland. Leendert-Jan van der Ent ving twee vrouwtjes in zijn achtertuin en in die van zijn overburen in Malden. Menno Reemer ving een mannetje op een berenklaauw langs een sloot bij het natuurhistorisch museum Naturalis in Leiden.

Chrysogaster virescens

Op 1 en 2 juni ving Willem Renema deze soort op twee plaatsen in het grensgebied tussen Drenthe en Groningen. Op 22 en 23 juni ving Menno Reemer enkele exemplaren in 's-Graveland in het Gooi. Eén van deze exemplaren, een mannetje, was 's nachts om circa 02.00 uur op een verlicht wit laken afgekomen dat bedoeld was om nachtvlinders te vangen.

Chrysotoxum arcuatum

Willem Renema ving een vrouwtje van deze soort in de Amsterdamse Waterleidingduinen bij de Zilk op 13 augustus. Dit is een bijzondere vangst, want tot nu toe was de soort nog maar van één vindplaats in de duinen bekend, namelijk in Oostvoorne (in 1967).

Chrysotoxum octomaculatum

Deze soort is sterk achteruit gegaan in Nederland, maar op de Veluwe komt zij nog op verschillende plaatsen voor. In Planken Wambuis op de zuidelijke Veluwe zit zelfs een goede populatie: vader Jan en zoon John Smit vingen hier in totaal drie vrouwtjes op 9 augustus, 22 augustus en 1 september. Michiel Willemse vond een vrouwtje in Otterlo op 24 augustus.

Chrysotoxum verralli

John Smit ving deze soort op 24 juni op de Luttenberg in Overijssel, een stuk westelijker dan de overige waarnemingen in Twente. Het kan echter nog veel westelijker, zie de waarneming van Kees Goudsmits in deze nieuwsbrief.

Eriozona syrphoides

Gerard Pennards ving deze soort van naaldbossen in het Bergherbos in de Achterhoek op 28 juli.

Eristalis jugorum

De populatie op de Zuid-Limburgse Riesenbergrand doet het goed: Willem Renema vond hier op 14 augustus twee mannetjes en vijf vrouwtjes.

Eupeodes lundbecki

Maar liefst twee exemplaren van deze zeldzame noordelijk soort zijn dit jaar gevangen: op 15 juli een mannetje op Griend door Date Lutterop, en rond 10 augustus in Noord-Friesland door Wouter van Steenis en Liesbeth Bakker.

Helophilus affinis

Het is alweer drie jaar geleden dat er een kleine invasie van de noordoostelijke zweefvlieg *Helophilus affinis* plaatsvond in Nederland. Dit jaar kende met drie vangsten ook een kleine opleving. Wouter van Steenis en Laurens van der Leij ving de soort in juli bij Emmen, Lex Tervelde ving een vrouwtje in het stadspark van Groningen op 11 augustus en Menno Reemer ving een mannetje in IJmuiden op 15 augustus.

Lejops vittata

Achter de zeedijk in Noord-Friesland vond Wouter van Steenis rond 10 augustus maar liefst 60 exemplaren van *Lejops vittata*. Deze soort is in ons land sterk gebonden aan brakke gebieden langs de kust.

Leucozona glauca

Deze soort wordt recent nog maar weinig buiten Zuid-Limburg gevonden. Op 28 juli ving Gerard Pennards een exemplaar in het Bergherbos in de Achterhoek.

Meligramma guttata

Deze soort is begin augustus op opvallend veel plekken in het kustgebied gevonden.

Myolepta dubia

Deze zeldzaamheid doet het in Nederland vooral goed op de Veluwe, maar ook in Malden (onder Nijmegen) blijkt zich een populatie te handhaven. Evenals vorig jaar vond Leendert-Jan van der Ent op het Maldens Vlak een vrouwtje op de bloemen van dolle kervel op 13 juni.

Neoascia annexa

Na een vangst in 1996 wist André van Eck dit jaar op 23 juni wederom enkele exemplaren te vangen in Ubbergen (Gelderland) van deze soort die verder alleen bekend is van één vondst in Zuid-Limburg. In Ubbergen vliegt de soort onderaan een beboste heuvelrug met bronnetjes.

Paragus majoranae

Willem Renema fietste half augustus door de Limburgse bossen van Brunssum tot Echt en trof in negen 5x5-kilometerhokken *Paragus majoranae* aan. De soort bleek vooral te vliegen tussen kruiden in bermen die er op het eerste gezicht niet interessant uitzien. Willem bemachtigde de beestjes vooral door met zijn net door deze bermen te slepen.

Platycheirus immarginatus

In Saeftinghe (Zeeland) vlogen op 3 augustus diverse exemplaren rond van deze brakwaterminnende moerassoort, aldus Wouter van Steenis. Op 15 augustus ving Menno Reemer een vrouwtje op het Kennemerstrand bij IJmuiden.

Sphaerophoria loewi

Deze zeldzame moerasliefhebber dook rond 10 augustus op in Noord-Friesland, waar Wouter van Steenis er een vrouwtje van verschalkte.

Sphegina clunipes

Sphegina clunipes is dit jaar al twee keer in de Flevopolder gevonden: door Bart Achterkamp & Liane Lankreijer (in het Roggebotbos in mei), en door Wouter van Steenis (27 juli in het Abbertbos).

Sphiximorpha subsessilis

Twee mannetjes van de soort met de meest exotische naam werden verschalkt op de Riesenbergrand in Zuid-Limburg, en wel door Willem Renema op 8 mei.

Temnostoma bombylans

Nadat deze soort in de duinstreek bij Leiden en Heemstede was opgedoken, bleek dat *Temnostoma bombylans* ook het Amsterdamse Bos heeft weten te vinden. Op 2 juni vond Menno Reemer hier een mannetje en een vrouwtje. Ook Den Haag is bereikt, getuige de vangst in de Scheveningse Bosjes eind juni (Liane Lankreijer en Bart Achterkamp). Arjan Stroo vond de soort in de Kromme Rade bij Hilversum op 26 mei.

Xylota abiens

Een vrij zeldzame soort, die vooral in het zuiden en oosten gevonden is. De vangst van een mannetje door Willem Renema in het Groningse Sellingerbos op 2 juni is dus bijzonder.

Xylota coeruleiventris (of *X. jakutorum*? zie stukje Willem Renema elders in deze nieuwsbrief)

Een mannetje en twee vrouwtjes konden op 14 augustus op de Riesenbergh (Zuid-Limburg) niet aan de aandacht van Willem Renema ontsnappen.

Xylota florum

Op 29 juli vond John Smit 10 mannetjes en een vrouwtje bij Gorp (NB). De mannetjes gedroegen zich territoriaal op stukken hout die in of nabij stromend water lagen.

Xylota ignava

Oud nieuws, maar daarom niet minder bijzonder. Tussen het ongedetermineerde materiaal in de collectie van het Zoölogisch Museum in Amsterdam bleek zich een mannetje *Xylota ignava* te verschuilen.. Dit was in 1986 gevangen in het Woold bij Winterswijk door Willem Hurkmans. De enige twee andere Nederlandse vondsten zijn die in Zuid-Limburg in 1953 en 1965.

Xylota sylvarum

Op 4 en 5 juli heeft Henk Beers in twee verschillende uurhokken op Terschelling *Xylota sylvarum* waargenomen. Dit is de eerste keer dat deze soort op de Waddeneilanden is gevonden. Terschelling is van oudsher veel bezocht door vliegenvangers, dus het lijkt aannemelijk dat het om een recente vestiging gaat.

De soort heeft ook de bossen in de Flevopolder weten te vinden. Hiervan getuigen de waarnemingen in het Abbertbos op 27 juli door Wouter van Steenis.